

Az Agrárminisztérium Erdőkért felelős Államtitkárságának állásfoglalása a KAP erdészeti forrásainak tervezése kapcsán

A MEGOSZ-javaslatainak szakmai véleményezése

Az Agrárminisztérium Erdőkért felelős Államtitkársága köszönettel fogadta a KAP erdészeti forrásainak tervezése kapcsán a MEGOSZ által összefoglalt javaslatokat, észrevételeket, kéréseket, melyekkel kapcsolatban – a MEGOSZ Elnöksége által jegyzett cikkanyagban közzétett sorrend szerint – az alábbiakban adunk szakmai tájékoztatást.

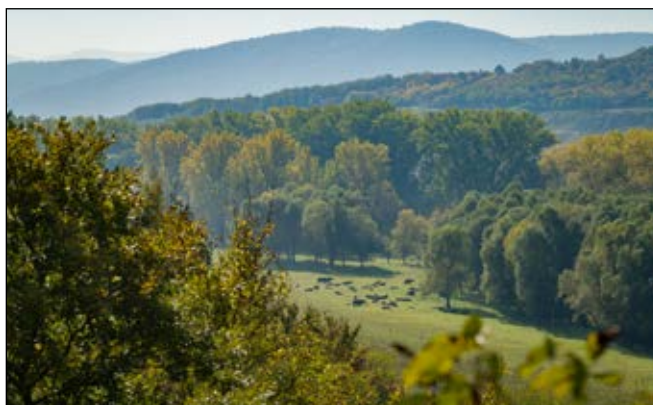
Erdőtelepítési beruházások ápolása és jövedelempótlási támogatása

A javaslatban megfogalmazottak álláspontunk szerint az alábbiak miatt pontatlanok:

- A kieső mezőgazdasági jövedelempótló támogatás kiszámításának alapja nem a mindenkori terményárak változása, hanem a mezőgazdasági jövedelem, amelyet az Agrárgazdasági Kutató Intézet (AKI) validált tesztüzemi adatokból számol.
- A mezőgazdasági területeken az erdőtelepítések most ismert háromelemű támogatása az Új Magyarország Vidékfejlesztési Programban jelent meg. Az egységköltség kalkulációban az ERTI a kieső mezőgazdasági jövedelem – és nem árbevétel! – kalkulációra kezdetektől a mai napig az AKI tesztüzemi rendszerben validált mezőgazdasági üzemi referencia értékeit használja. Így a jövedelem pótlására akác és nemesnyár erdőállomány-csoportban 5-5 év támogatást kínált az ÚMVP. Ahogy a 2015-ben jóváhagyott VP is ezt a megoldást követte, amelyben a különböző célállománytípusok esetében különböző megtérülési idővel kalkulált. Tehát a 2019–2022 közötti alkalmazott – egységesen 12 évre emelt – jövedelempótlás volt a kivétel, nem pedig a szabály.
- A 2018–2019-ben az akkori erdészeti szakpolitikai vezetés közreműködése nélkül készült el a támogatás „újraszámolása”. A módosításhoz az ERTI-től kért és általa elkészített kalkulációban sem található meg annak alátámasztása:

„A jövedelempótlás alapjául szolgáló számítás egy III. FTO csertölgy főfafajájú, 80 éves vágásfordulójú referencia-állomány és a szántóföldi növénytermesztés jövedelemadatainak összehasonlításán alapult. A minden célállománytípusra egységesen alkalmazott jövedelempótlás összege miatt a célállományok közötti jövedelmi különbséget csak a jövedelempótlási időszak különbsége jelenítette meg. Amennyiben a jövedelempótlási időszak egységesen 12 évre emelkedik, akkor a célállományok között a rövid vágásfordulójú célállományok támogatása relatív megnő a hosszú vágásfordulójúakhoz képest.” (ERTI)

Az elmúlt két év igénylési adatai az ERTI tanulmányában megfogalmazott megállapítást támasztották alá: Magyarország erdőállományának belső összetétele tovább csúszott az

akác és a nemesnyár javára, a honos fajok rovására, mely szakpolitikai szempontból nem elfogadható.

Erdő-környezetvédelmi többéves kötelezettségvállalások

A nyiladék és az erdészeti út visszaállításának és fenntartásának támogathatósága az alábbiak miatt nem megvalósítható:

A beavatkozás kimondottan és kizárólag környezeti célt szolgál, vagyis az adott területnek rendelkeznie kell környezeti hozzáadott értékkel, amely vonatkozásában konkrét, a környezeti értékhez hozzájáruló, tevőleges kötelezettséget vállal a gazdálkodó. A jelenlegi (VP) konstrukcióban szereplő „tisztás visszaállítása” támogathatósági jogosultsági követelmény, hogy:

- a tisztás kialakítását vagy helyreállítását érvényes Natura 2000 fenntartási terv írja elő;
- a tisztás kialakítása, vagy helyreállítása legalább 3 védett, ill. fokozottan védett növény vagy állatfajnak teremt élőhelyet.

A fentiekkel szemben a nyiladék elsősorban gazdálkodási vagy tűzvédelmi célt szolgáló fátlan állapotban tartott erdő-részlet, amely vonatkozásában jelenleg nem látunk olyan környezeti vállalást, amely hozzáadott értéket jelentene. Utóbbi esetben ugyanakkor a tűzpászták kialakításának támogathatósága biztosított a VP5-8.3.1 beavatkozásban (erdőgazdálkodási potenciálban okozott kár megelőzése). Az erdészeti út pedig egyértelműen gazdasági, gazdálkodási célokat szolgál, nem értelmezhető azokon környezeti kötelezettségvállalás.

Erdőterületekre nyújtott NATURA 2000 kompenzációs kifizetések

A NATURA 2000 kijelöléssel rendelkező erdőterületek vonatkozásában továbbra sincs természetességi kategória szerinti korlátozás. A korlátozásra az eddigi jogosult területeken felüli – Magyarország által egyedülként alkalmazott – új jogosult területek bevonása esetében van szükség. A NATURA

2000 kijelölésű területeken felül támogatható, nemzeti jogszabály által védett vagy fokozottan védett terület a NATURA erdőterület kiterjedésének maximum 5%-áig támogatható. Az Országos Erdőállomány Adattár adatai alapján megállapítható, hogy az 5%-ot lefedik az a), b), c), d) természetességi kategóriába sorolt erdők, így azon túl nincs mód további területek támogatási jogosultságának megállapítására.

Capping (támogatásmaximalizálás): Ezen támogatás kikalculálásánál az volt a szakpolitika célja, hogy a kifizetett kompenzáció a magántulajdonú erdőkon gazdálkodók részére továbbra is 100%-os támogatottságot biztosítson, valamint további közel 8000 hektár új jogosultságot (nem NATURA 2000, de védett vagy fokozottan védett) is teremtsen. A MEGOSZ által javasolt cappinggel ezen cél nem érhető el, számos magánerdő-gazdálkodó is elesne az eddig megkapott támogatás egy részéről.

Az általunk kalkuláltak az állami erdőgazdálkodók többségének esetében 2–50% közötti kompenzációt jelent ugyanazon – vagy még értékeesebb – állományokban teljesítendő azonos, vagy még szigorúbb korlátozások ellentételezéseként.

A „keletkező megtakarítás . . . .” elsősorban nem pénzügyi kérdés, mivel minden más jogcímen is minden korábbi programhoz képest többszörös forrás áll rendelkezésre. Továbbá a javasolt emelt támogatási időszakok pénzügyileg egyébként sem a KAP-ban relevánsak, hanem 2028 utáni programok finanszírozását érintenék.

„Ezzel a megoldással lehetőség nyílik az erdők kezelésének, fenntartásának támogatására” javaslat: 2115/2121/EK rendelet nem tartalmaz „az erdők kezelésének fenntartásának támogatására” igénybe vehető támogatási jogcímet.

Versenyképes gazdálkodást szolgáló beavatkozások (forprofit)

Az egy pályázatra, illetve azonos pályázó részére adható támogatási összegre javasolt felső korlát bevezetése megfontolandó. Ugyanakkor célszerűtlen a KAP Stratégia szövegében rögzíteni, mert ez rugalmasan kezelhető a Felhívásokban.

A hazai erdőalapú gazdálkodás fájdalmas hiányosságai (elavultsága) miatti hozzáadott érték hiányossági helyzet javítása szempontjából az 500 000 EUR/fejlesztés (évenkénti támogatási összeg meghatározásnak itt nincs értelme, mivel egy tervezett fejlesztést egy projektben kell beadni) rendkívül alacsony.

Technológiai fejlesztést jellemzően nem lehet több évre, több projektbe szétszabdaltva sem tervezni, sem megvalósítani.

Összehasonlításképpen: a KAP Stratégia mezőgazdasági üzemei és élelmiszer-feldolgozás célú beavatkozásaiban az adható támogatási maximum érték: 15 000 000 EUR (vagyis tizenötször nagyobb).

Az erdőgazdálkodás környezeti fenntarthatóságát szolgáló beruházások (nonprofit)

A c) célterület (erdőszerkezet-átalakítás) „Kiegészítő elemeként javasoljuk a tuskózás 1600 EUR/ha többlet támogatási összeg biztosítását” javaslat az alábbi téves állásponton alapul:

Az egységköltség-kalkulációban szerepel a tuskózás költsége, így kemény lomb esetében a támogatás összege a VP-ben foglalt 3464 EUR/ha-ról emelkedik 3783 EUR/ha-ra. Nyilvánvaló tehát, hogy a támogatási összegben – ahogy korábban a VP-ben – a tuskózás költsége bele lett kalkulálva.

Ugyanakkor a tuskózás nélküli (amelyben a tuskómarás még benne van) szerkezetátalakítás egységköltség-támogatása emelkedik a korábbi 1550 EUR/ha értékről a tuskózással

megvalósított beavatkozással azonos összegre. Ennek célja kimondottan az, hogy az erdőgazdálkodónak „kényelmetlenebb”, ugyanakkor az a talaj-ökoszisztémára nézve lényegesen hasznosabb megoldás kellő ösztönzést és elterjedést nyerjen, „a több pénz” se ösztönözzön feltétlenül a régi rutin szerinti tuskózásra.

A magyar KAP Stratégiában alkalmazott – ebben a beavatkozásban kimondottan a környezet kíméletének elősegítését ösztönző – támogatási logika tehát éppen fordított: miközben az egységköltségben továbbra is benne van a tuskózás költsége, az azonos összegű támogatási és ösztönző elem felkínálása hivatott elősegíteni az Európai Erdészeti Stratégia által is nevesített célt, nevezetesen a tuskózás, mint erdőművelési rutin visszaszorítását.

Erdőtüzek megelőzésének és kockázatsökkentésének együttműködés alapú támogatása

Ahogy azt az írott és szóbeli kommunikációban is kezdettől hangsúlyoztuk, ennek az új, lényegében innovációs tartalmú beavatkozásnak az alapvető célja kimondottan kellő nagyságú – legalább 1000 hektárra kiterjedő –, kimagaslóan komplex együttműködést megkövetelő, mintaprojektek kialakítása. A meghatározott projektméret így is rendkívül szerény (vö. pl. KEHOP élőhelyfejlesztési pályázatok, mezőgazdasági beruházási pályázatok stb.).

A cél tehát elsősorban nem azáltal érhető el, hogy minél több gazdálkodónak jusson belőle, hanem, hogy az ország különböző adottságú erdőterületein képződjenek minták, jövőbe mutató természetközeli megoldási mixekből, és nem kevésbé jelentős számú, az erdőben vagy akár az erdő körül, és arra komoly hatással bíró gazdálkodó valódi együttműködéséből.

Vidéki infrastrukturális fejlesztés kistelepüléseken

A hivatkozott „Vidéki infrastrukturális fejlesztés kistelepüléseken” beavatkozás jogosultjai között szerepelnek:

- jogi személyiségű vállalkozások
- jogi személyiség nélküli vállalkozások.

A beavatkozás tehát lehetővé teszi vidéki vállalkozások pályázását is, függetlenül attól, hogy mezőgazdasági, erdőgazdálkodó, vagy egyéb vidéki vállalkozások terveznek a megnevezett célterületek érdekében fejlesztést eszközölni.

Generációs megújulás induló vidéki és fiatal erdőgazdálkodó vállalkozók támogatásával

Ez a speciális támogatási lehetőség – ahogy kezdetektől írásban és szóban is kommunikáltuk – egy speciális (átalány-költséggel egyszerűsített) kínálat kifejezetten új, fiatal

szakemberek vállalkozóvá válásának ösztönzésére. Kimondott célja az alkalmazottként már gyakorlatot szerzett fiatal szakemberek számára az önálló vállalkozóvá válás elősegítése, amely által saját vállalásaikkal, anyagi és szakmai felelősségük mentén az erdőgazdálkodás korszerűsítése is lökést kapjon.

A 2115/2021/EK rendeletben foglalt beavatkozás-cím (69. cikk) szó szerint: „e) fiatal mezőgazdasági termelők és új mezőgazdasági termelők tevékenységének megkezdése, a vidéki induló vállalkozások tevékenységének megkezdését is beleértve;”

A cél és az ehhez illeszkedő célcsoport tehát egyértelmű és szűk: a vállalkozás indítója az, aki azért vállalkozóként teljes (egyedüli, de legalább többségi tulajdonosi) vállalkozói felelősséget vállalni képes a támogatással elindított vállalkozásban. Az alkalmazott jogállása nem ilyen.

Generációs megújulás fiatal mezőgazdasági termelők induló támogatásával

A „Generációs megújulás fiatal mezőgazdasági termelők induló támogatásával” című beavatkozás kifejezetten mezőgazdasági vállalkozás-indítást tesz lehetővé, fiatal mezőgazdasági termelők számára.

A kimeneti indikátorok elválasztása miatt került külön kialakításra lényegében még kedvezőbb tartalommal az előző pontban tárgyalt beavatkozás, ami kimondottan a fiatal erdész szakemberek által indítandó erdőgazdálkodó vállalkozás támogatási lehetősége.

Mivel kettős finanszírozás nem lehetséges, ezért sem nem szükséges, sem nem lehetséges a RD05-be is beletenni a fiatal erdőgazdálkodó vállalkozásindítási támogatását (is).

Generációs megújulás fiatal mezőgazdasági termelők, generációs megújulás, induló vidéki és fiatal erdőgazdálkodó

A javaslat arra vonatkozik, hogy ebben a két beavatkozásban is jogosult legyen erdőgazdálkodási vállalkozás átadása és átvételének támogatása is.

Ahogy azt is már számos alkalommal leírtuk, kifejtettük és mindvégig nyíltan kommunikáltuk, tisztán kell látni, hogy a Közös Agrárpolitika forrása – EMGA és az abból „lecsípett” EMVA – továbbra is elsősorban a mezőgazdasági termelők részére kiharcolt támogatási közpénz forrás. Ezért annak lobbistái is komoly erőfeszítéseket tesznek minden ciklus kezdetén annak érdekében, hogy a forrásokat ne kelljen újabb és újabb pontokon, újabb és újabb célcsoportokkal is megosztaniuk.

Ennek egyik formája, hogy a 2115/2021/EK rendelet továbbra is elsősorban mezőgazdasági termelők részére kínál támogatási lehetőségeket, erdőgazdálkodót csak azokban a beavatkozásokban lehetséges jogosultként megjeleníteni, ahol azt a jogszabály kimondottan lehetővé teszi.

Ugyanakkor a „gazdaság” minden esetben csak mezőgazdasági üzemet takar (3. cikk – fogalmak), így a gazdaságátadás és gazdaságátvétel KAP-forrásból való támogathatósága 2028-ig biztosan csak (első sorban) mezőgazdasági vállalkozások számára áll nyitva. A fenti beavatkozásokból a

„vagy erdőgazdaság” kiterjesztés kihagyása így nem a hazai szakpolitikai tervezés vagy érdekérvényesítés hiányossága.

Termelői csoportok, termelői szervezetek támogatása

Korábban felmerült kérdésre a javaslatunk lényege, hogy a támogatási összeg erdőgazdálkodói termelői csoportok esetében a duplája legyen a meghatározott támogatási értéknek.

2014 óta van lehetőség az erdőgazdálkodási ágazatban is termelői csoportok elismerésére, amely előfeltétele a fenti TCS-támogatás igénybevételének. A TCS megalakítása és működtetésének elsődleges célja nem a TCS-támogatás igénybevétele, hanem komoly vállalásokat kell tenni – elsősorban a termékeik legalább 90%-ának közös piacra vitele formájában.

Ismereteink szerint az elmúlt közel 10 évben egyetlen erdészeti TCS sem jelezte az AM felé megalakulási szándékát. A termelői csoportok több évtizede bevált támogatási mértékének emelését okszerűen akkor lehet a Bizottság elé vinni, ha már van TCS és van gyakorlat a 10–6% támogatás felhasználására.

Minőségbiztosítási és irányítási rendszerekhez történő csatlakozás támogatása

A módosítási javaslat lényege, hogy 100 millió forint árbevétel alatt a támogatás intenzitása legyen 100%. Ezt a javaslatot informálisan fel lehet venni. Ugyanakkor a minőségtanúsítási rendszerek nem önmagukért való „címkék”, annak megszerzése mindenképpen piaci előnyök várományában történik.

Ezért nem biztos, hogy a Bizottság egyáltalán értelmezni tudja, hogy for-profit vállalkozások részéről, piaci előnyhöz való hozzájutás érdekében – ha valóban van minőségi piacra jutási szándék és komoly piacismeret támasztja alá – miért nem elégséges a költségek 75%-ának támogatással való átvállalása: közpénzből (magánszemélyek adójából). Természetesen indoklasként „a magánerdő-gazdálkodók csak 100% támogatásintenzitás esetén fognak csatlakozni” som-

más kijelentésnél differenciáltabb érvelésre lesz szükség, mivel a magánerdő-gazdálkodók sem azonos piaci pozícióban vannak (pl. amelyik erdőgazdálkodó zömmel tűzifapiaccal áll kapcsolatban, annak egyáltalán semmi szüksége se PEFC, se FSC tanúsítványra), jelentősen különbözik a tőkeerejük, forgalmuk stb.

Az Agrárminisztérium Erdőkért felelős Államtitkársága ismételten köszöni, hogy a MEGOSZ, mint a minisztérium stratégiai partnere, a társas erdészeti termelő egységek, társaságok, társulatok, valamint az egyéni erdőtulajdonosok és erdőgazdálkodók országos érdekképviseleti szerveként, valamint mint stratégiai partnerünk javaslataikkal, kéréseikkel és észrevételeikkel segítik a munkánkat. Reméljük válaszaikkal sikerült az eddig esetleg félreértett vagy félreérthető szempontjainkat, tervezési logikánkat tisztázni, pontosítani.

Agrárminisztérium, Erdőkért felelős Államtitkárság

Illusztrációk: bioecoactual.com, blog.kpmg, Depositphoto

